

Trestní a kriminologické aspekty phishingu

Abstrakt

Diplomová práce se zaměřuje na analýzu trestních a kriminologických aspektů phishingu. Při shromažďování literárních zdrojů byl zjištěn nedostatek odborných prací, které by se systematicky zabývaly phishingem, i přestože se jedná o jeden z nejrozšířenějších druhů kybernetické kriminality, který pro uživatele kyberprostoru představuje velkou hrozbu. V české psané literatuře je markantní zejména absence kriminologicky zaměřených studií.

Práce je rozdělena na část kriminologickou a trestněprávní. Práce poskytuje komplexní pohled na phishing a rozebírá jeho vývoj a proces zdokonalení. Nejdříve je tedy vymezeno, co je phishing a jak může vypadat a následně je práce zaměřena na jeho historii a druhy, které se postupem času vyvinuly. Cílem této práce je zhodnotit vývoj počtu phishingových útoků, zda je meziroční trend stoupající, klesající či zůstává přibližně stejný. Vzhledem k množství lidské interakce v kyberprostoru je předpokladem rostoucí trend počtu případů phishingu. Dále se zaměřuje na znaky pachatele a jeho motivaci, znaky oběti a možnosti prevence před phishingovými útoky. Zde jsou využívány, vzhledem k absenci české literatury zabývající se touto problematikou, především zahraniční zdroje a studie.

V části trestní je zmíněna evropská úprava, ale především se práce zaměřuje na český právní řád, konkrétně trestní zákoník, a zabývá se otázkou, jaká právní kvalifikace by mohla dopadat na pachatele phishingového útoku. V úvahu připadají trestné činy podvodu podle § 209 TrZ, neoprávněný přístup k počítačovému systému a neoprávněný zásah do počítačového systému nebo nosiče informací podle § 230 TrZ a neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 TrZ.

V práci jsou využívány deskriptivní metody k obecnému definování phishingu a logická indukce pro analýzu dat ze statistik vývoje a závěry odborné literatury. Výsledky této práce poskytují vhled do problematiky phishingu, práce může poskytnout základní rámec pro další studie v této oblasti a mohla by být inspirací pro další výzkumy, které pomohou zvýšit povědomí o phishingu jako závažné kybernetické kriminalitě a podpoří ochranu uživatelů před jeho škodlivými důsledky.

Závěry práce přinášejí doporučení pro posilování právního rámce a trestněprávních postupů, neboť phishing je přetrvávajícím a potenciálně se prohlubujícím problémem společnosti. Cílem práce je přispět k efektivní ochraně proti phishingu a zvýšit povědomí o jeho závažnosti v kybernetickém světě 21. století.